

СТАНОВИЩЕ

От

Доц. Д-р Любов Григорова Христова Минчева

Относно

Дисертацията на Георги Стефанов Георгиев,

На тема

„Национализъм и популизъм в посткомунистическа Европа.
Полша, Сърбия и България (1989 – 2005г.)“

За присъждане на образователна и научна степен „доктор“
Професионално направление: 3:3. Политически науки. Научна специалност:
Политология (Международни отношения)

Когато в далечната 1960 година излиза добилото в следствие огромна популярност произведение на Даниел Бел, „Край на идеологиите“, светът е много далеч от разбирането как липсата на идеологически матрици ще въздейства в бъдеще върху характера и динамиката на вътрешно политическия процес на млади; и на устойчиви демокрации. Даниел Бел, представящ самия себе си като социалист в икономическите въпроси; либерал в политическите; и консерватор в културните видимо резервира за самия себе си целия идеологически спектър на модерността. И може би само от тази синкретична изходна позиция един учен би могъл да прогнозира процеси, които ще добият актуалност едва след тридесет-, и повече години. Наистина, както предсказва и самият Бел, политическите идеологии днес станали ирелевантни сред мислещите хора; а политиката в значителна степен започнала да се определя от „откъслечните технологически настройки на малките системи“.

През 1992 Франсис Фукояма публикува произведението си, „Край на историята и последният човек“, и с това ни завръща към изказана в миналото теза, оповестяваща края на идеологиите. Но Фукояма доразвива тази теза в по-конкретно направление. Той твърди, че западната либерална демокрация по същество бележи края на социално-културната история на човечеството; както и е финалната форма на управление, създадена от човешката цивилизация.

Преходите към демокрация в Източна Европа от края на XX век започнали и се осъществили в такава културно-политическа среда. Съпътстващите процеси на мощна технологична революция и глобализация бяха и са паралелно действащи фактори, оказали въздействие върху формирането на новия тип пост-индустриална политическа динамика. В такава обстановка, традиционно съществувалия политико-идеологически спектър на класическата демокрация, поделен повече или по-малко равномерно, между консерватизъм и социалдемокрация; и обхващащ тънък регулиращ

либерален сегмент по средата, днес е преобразен до неузнаваемост. „Либерализмът“ изглежда безалтернатива идеологическа матрица изтласкала със силна центробежна вълна потенциално конкурентни идеологии. Процесът е очевиден но не и безобиден. В последните години някои особено чувствителни европейски анализатори предупреждават за потенциална и реална опасност от подмяна на класически идеологии, с ерзац идеологии; и за неясна и съмнителна посока в динамиката на политически процеси задвижвани чрез традиционните механизми на мобилизация на публичното съзнание. Автори като Джулио Тремонти (2008) предупреждават, че между класическия; и модерния „либерализъм“, - има фундаментални различия; и че класическият либерализъм днес, и под въздействието на множество фактори, е изроден в „пазарнизъм“, уродливо модерно произведение на пост-индустриалната епоха. Върху такава основа; и вече с такава културно-технологическа закваска, – днес никак не изненадва появата на дериватни политико-идеологически движения като национализъм и популизъм в политическия процес на младите демокрации.

Дисертант Георги георгиев поема предизвикателството да работи върху този научен и политически терен. „Национализъм и популизъм в посткомунистическа Европа. Полша, Сърбия и България (1989-2005)“ е дисертационен труд разработен в обем от 162 машинописни страници, с допълнителни 12 страници научна библиография на български език и от чуждестранни автори. Георги Георгиев е един от изключително малкото докторанти, които притежават невероятната амбиция да изчетат и отразят всички научни и журналистически публикации, които са му препоръчани или които той сам открие. В хода на работата с него аз лично, - в качеството си на научен ръководител, - му препоръчах да ограничи изследователските си амбици и да систематизира литературата прагматично. Препоръчаната му от мен прагматична стратегия в значителна степен се предопределяше и от амбицията на изследователския му план. Георги георгиев работи едновременно върху три изследователски полета – това на съвременния национализъм; това на популизма; и това на демократизацията, - с цел да концептуализира понятието „национал-популизъм“; и в следствие да документира реалните и актуалните му политически измерения в три казуса на източно-европейските преходи, - Полша, Сърбия и България. Нещо повече, дисертантът осъществява сравнителния анализ лонгитудинално, т.е. подхожда към изследователската си задача исторически. Това със сигурност е изследователски план който надхвърля в пъти изискванията за придобиване на образователна и научна степен „доктор“. И аз смятам, че Георги се справи с тази задача отлично.

Дисертацията е организирана в четири глави, както следва: Първа глава е теоретична. Дискутирани и дефинирани са понятия като национализъм, популизъм и национал-популизъм. Формулирани са и три хипотези, сред които най-оригинална е последната, гласяща: „Страни със слабо дисидентство развиват леви радикални националистически движения (България, Сърбия). Страни със силно десидентство използват национализма като средство в борбата срещу комунизма (Полша).“ Подробно е представена методологията на дисертационното изследване; обоснован е и подборът на казуси. Втора глава въвежда историческия контекст на появата на пост-

комунистическите национализми и популизми. Проследява се появата и развитието на национализма в епохата на социализма в трите изследвани случая. Трета глава е изцяло съсредоточена върху възникването и разгръщането на пост-комунистическия национализъм и популизъм. Четвърта глава е обобщителна и заключителна. Главата потвърждава формуираните в началото хипотези; и систематизира научните приноси на дисертацията.

Уважаеми членове на научното жури,

Пред нас е един изключително ангажиран опит на млад колега за проблематизация на реален и актуален политически проблем, а именно – загубата на идеологически ориентири в политическия процес на обществата в преход; и подмяна на устойчиви ценности на демокрацията с техен неуспешен сурогат. Подборът на дисертационна тема е основен научен принос; а куражът да се доведе до успешен край един амбициозен изследователски план е достатъчно свидетелство за професионална зрялост. Моите препоръки към дисертанта в следващи негови опити за публикации и научни изяви включват:

1. Поставяне на конкретни и прагматични изследователски задачи;
2. Прагматична работа с налични източници;
3. Култивиране на умения за обобщаване на емпиричен материал;
4. Прагматичен подход към доказателствената част.

В заключение, ангажирано препоръчвам на почитаемото научно жури да даде заслужено висока оценка на дисертационния труд и присъди на неговия автор Георги Стефанов Георгиев образователна и научна степен „доктор“.

С уважение,

Доц. Д-р Любов Г. Х. Минчева, катедра Политология, СУ 5 октомври, 2017